

1. IDENTYFIKACJA PREPARATU I IDENTYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

Nazwa produktu:	BORTRAC 150
Zastosowanie:	Nawóz. Tylko do użytku profesjonalnego.
Producent:	Yara Phosyn Ltd. Manor Place, Wellington Road The Industrial Estate, Pocklington York, YO42 1DN United Kingdom Tel.: +44 (0) 1759 302 545, Fax. +44 (0) 1759 303 650
Dystrybutor:	Sumi Agro Poland Sp. z o.o. ul. Bonifraterska 17 00-203 Warszawa Tel. + 48 637 32 37, fax. + 48 22 637 32 38 www.sumiagro.pl
Telefon alarmowy:	048 637 32 37 – godz. 7.30 – 15.30

+ 48 58 349 28 31, + 48 12 646 87 06, + 48 61 848 10 11, + 48 22 619 66 54 wew. 1240
Ośrodki, Centra i Biura Informacji Toksykologicznej odpowiedzialne za kontrolę zatruc

---

2. IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ

Preparat nie sklasyfikowany jako niebezpieczny

ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA CZŁOWIEKA

We właściwym stosowaniu nie stwarza zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA

Preparat nie zawiera składników sklasyfikowanych jako niebezpieczne dla środowiska.

ZAGROŻENIA FIZYCZNE/CHEMICZNE

We właściwym stosowaniu preparat nie stwarza dodatkowych zagrożeń fizycznych i chemicznych.

---

3. SKŁAD/INFORMACJA O SKŁADNIKACH

Niebezpieczne składniki preparatu:

Preparat nie zawiera składników sklasyfikowanych jako niebezpieczne.

---

4. PIERWSZA POMOC**W PRZYPADKU KONTAKTU ZE SKÓRĄ**

Zdjąć zanieczyszczoną odzież, umyć zabrudzoną skórę wodą z mydłem, spłukać dokładnie wodą, w przypadku pojawienia się podrażnienia skontaktować się z lekarzem.

W PRZYPADKU KONTAKTU Z OCZAMI

Przepłukać oczy przez kilkanaście minut (ok. 15) dużą ilością wody, trzymając powieki szeroko rozwarte. Unikać silnego strumienia, ze względu na niebezpieczeństwo uszkodzenia rogówki, w przypadku wystąpienia podrażnienia, zaczerwienienia, natychmiast skontaktować się z lekarzem.

NARAŻENIE INHALACYJNE

Brak szkodliwego działania na drodze narażenia inhalacyjnego.

W PRZYPADKU POŁKNIECIA

Przepłukać usta i podać do wypicia dużą ilość wody i skontaktować się z lekarzem.

---

5. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POŻARU

PODSTAWOWE ZASADY POSTĘPOWANIA

W trakcie pożaru wydzielają się toksyczne dymy. Pojemniki znajdujące się w strefie pożaru chłodzić rozproszonym strumieniem wody, o ile jest to możliwe usunąć ze strefy zagrożenia. Nie należy przebywać w strefie pożaru bez odpowiedniego ubrania odpornego na działanie chemikaliów oraz aparatu do oddychania z niezależnym obiegiem powietrza. Nie dopuszczać do przedostania się wody gaśniczej do wód powierzchniowych, gruntowych i kanalizacji.

ZALECANE ŚRODKI GAŚNICZE

Piana alkoholoodporna lub suche proszki gaśnicze, dwutlenek węgla (gaśnica śniegowa), piasek lub ziemia. Stosować metody gaśnicze odpowiednio do warunków otoczenia.

NIEODPOWIEDNIE ŚRODKI GAŚNICZE

Silny strumień wody, unikać stosowania halonów, aby nie skażać środowiska.

Środki ochrony indywidualnej dla strażaków: w przypadku pożaru w zamkniętym pomieszczeniu należy stosować odzież ochronną i aparat oddechowy na sprężone powietrze.

---

6. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NIEZAMIERZONEGO UWOLNIENIA DO ŚRODOWISKA

Zawiadomić o awarii odpowiednie służby. Usunąć z obszaru zagrożenia osoby niebiorące udziału w likwidacji awarii. Stosować środki zapobiegawcze adekwatne do wielkości awarii, uniemożliwiające rozprzestrzenianie się skażenia środowiska.

INDYWIDUALNE ŚRODKI OSTROŻNOŚCI

Zadbać o wystarczające wietrzenie, stosować rękawice ochronne oraz ubranie ochronne, stosować okulary ochronne lub maskę zabezpieczającą twarz w przypadku możliwości rozchlapywania produktu. Nie wdychać par produktu.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Zapobiegać rozprzestrzenianiu się oraz przedostaniu do kanalizacji i zbiorników wodnych poprzez tworzenie barier z materiałów wiążących ciecz (piasek, ziemia), poinformować władze lokalne w przypadku niemożności zapewnienia ochrony.

METODY USUWANIA ZANIECZYSZCZEŃ

Usuwać poprzez zebranie na materiale absorpcyjnym (piasek, trociny, ziemia okrzemkowa, absorbent uniwersalny), zanieczyszczony materiał umieścić w odpowiednio oznakowanych pojemnikach w celu utylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami. Punkt 13 karty.

---

7. POSTĘPOWANIE Z PREPARATEM I JEGO MAGAZYNOWANIE

POSTĘPOWANIE Z PREPARATEM

Unikać kontaktu z oczami. Unikać przedłużonego lub powtarzającego się kontaktu ze skórą. Unikać rozlewania. Unikać źródeł zapłonu, podwyższonej temperatury, gorących powierzchni i otwartego ognia. Unikać wdychania par produktu. Do wszystkich specyficznych rekomendacji kontrolowania zagrożeń przeprowadzić ocenę ryzyka zawodowego na stanowisku pracy w celu ustalenia środków zaradczych właściwych dla konkretnych warunków pracy.

MAGAZYNOWANIE

Przechowywać w chłodnym, suchym, dobrze wentylowanym pomieszczeniu w prawidłowo oznakowanym szczelnie zamkniętym oryginalnym pojemniku. Nie składować materiałów nasączonych preparatem. Jeżeli przepakowanie jest konieczne, upewnić się czy nowe opakowanie jest odpowiednie dla rodzaju produktu. Unikać bezpośredniego działania promieni słonecznych i źródeł ciepła, gorących powierzchni i otwartego ognia. Magazynować z dala od silnych kwasów i silnych środków utleniających.

---

8. KONTROLA NARAŻEŃ I ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ

DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE (TECHNICZNE): niezbędne jest stosowanie wentylacji ogólnej pomieszczenia. Instalacje wentylacyjne muszą odpowiadać warunkom ustalonym ze względu na niebezpieczeństwo pożaru lub wybuchu.

OCHRONA INDYWIDUALNA:

Przy wykorzystaniu preparatu w działalności zawodowej, zakładając częste, bądź długotrwałe narażenie należy stosować ochronę rąk dobraną stosownie do warunków pracy. W tym celu należy używać rękawic ochronnych odpornych na działanie chemikaliów wykonanych z gumy nitylowej (grubość $\geq 0,38$ mm, czas przejścia > 480 min.), neoprenu (grubość $\geq 0,65$ mm, czas przejścia > 240 min). W przypadku możliwości rozchlapywania produktu stosować okulary ochronne lub maskę zabezpieczającą twarz. Unikać wdychania par. Przy częstym i długotrwałym narażeniu nałożyć maskę oddechową z pochłaniaczem par skompletowaną z filtrem cząstek stałych P2-SL. Ubranie ochronne i bieliznę roboczą prac regularnie.

Materiał z jakiego wykonane są rękawice:

Wybór odpowiednich rękawic nie zależy jedynie od materiału, ale też od marki i jakości wynikających z różnic producentów. Odporność materiału, z którego wykonane są rękawice może być określona dopiero po przeprowadzeniu testów.

Ochrona oczu: zaleca się stosowanie okularów ochronnych.

W sytuacji awaryjnej stosować środki ochrony indywidualnej o najwyższej zalecanej klasie ochrony.

Działania organizacyjne mające na celu kontrolę narażenia środowiska

Nie dopuszczać do rozprzestrzeniania się w środowisku i przedostania się do kanalizacji i cieków wodnych.

9. WŁAŚCIWOŚCI FIZYCZNE I CHEMICZNE

DANE OGÓLNE	
Wygląd	Ciecz
Kolor	Żółty
Zapach	Bezzapachowy
DANE TECHNICZNE	
Temperatura topnienia/krzepnięcia	$< 0^{\circ}\text{C}$
Punkt wrzenia / zakres wrzenia	$> 100^{\circ}\text{C}$
Temperatura zapłonu	Nie określono
Niebezpieczeństwo wybuchu	Produkt nie stwarza zagrożenia wybuchowego
Rozpuszczalność w wodzie	Mieszalny w każdych proporcjach
pH	8,2
Gęstość względna	1,372
Lepkość	Lepki
Właściwości utleniające	Brak

10. STABILNOŚĆ I REAKTYWNOŚĆ

Stabilność:

Produkt stabilny w normalnych warunkach stosowania, magazynowania i transportu.

Materiały i warunki, których należy unikać :

działania wysokiej temperatury, gorących powierzchni i otwartego ognia. Unikać kontaktu z silnymi kwasami i silnymi środkami utleniającymi.

Niebezpieczne reakcje i produkty rozkładu:

W warunkach normalnych brak. W wyniku działania wysokiej temperatury – w trakcie pożaru – mogą uwalniać się toksyczne dymy.

11. INFORMACJE TOKSYKOLOGICZNE

SKUTKI TOKSYCZNEGO DZIAŁANIA NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Ze względu na zawarte składniki preparat nie jest sklasyfikowany jako niebezpieczny. We właściwym stosowaniu nie stwarza zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

DROGI NARAŻENIA I OBJAWY NARAŻENIA BEZPOŚREDNIE I OPÓŹNIONE

Układ oddechowy. Brak znanych szkodliwych oddziaływań.

Przewód pokarmowy. Podrażnienia chemiczne błon śluzowych jamy ustnej, języka, gardła i dalszych odcinków układu pokarmowego, objawy zatrucia pokarmowego, po wchłonięciu – nudności, wymioty, bóle i zawroty głowy.

Kontakt z oczami. Może powodować delikatne podrażnienia w przypadku bezpośredniego narażenia.

Kontakt ze skórą. Częsty, długi, powtarzający się bezpośredni kontakt może powodować podrażnienia skóry.

OSTRA TOKSYCZNOŚĆ

Brak danych.

12. INFORMACJE EKOLOGICZNE

Preparat nie zawiera składników sklasyfikowanych jako niebezpieczne dla środowiska. Nie należy dopuszczać do przedostania się do wód powierzchniowych, gruntowych i kanalizacji w ilościach niezgodnych z przeznaczeniem.

EKOTOKSYCZNOŚĆ:

Brak danych.

BIODEGRADACJA

Wszystkie nieorganiczne składniki odżywcze są trwałe.

MOBILNOŚĆ I BIODKUMULACJA

Rozpuszczalny w wodzie. Jako nawóz ma cel biokumulacji w roślinach. Nie ma potencjału akumulacji u ssaków przy stosowaniu zgodnie z przeznaczeniem.

13. POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI

Utylizacją odpadów i opakowań jednorazowych powinny się zająć wyspecjalizowane firmy, sposób utylizacji odpadów należy uzgodnić z właściwymi terenowo wydziałem ochrony środowiska. Utylizować zgodnie z obowiązującymi przepisami. Puste, opróżnione opakowania należy poddać utylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami lub dostarczyć na odpowiednie wysypisko śmieci.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r w sprawie katalogu odpadów (DZ.U. Nr 112, poz. 1206).

Kody odpadów : 06 10 99 – inne niewymienione odpady, 15 01 02 – opakowania z tworzyw sztucznych,

Przepisy wspólnotowe w sprawie odpadów:

Dyrektywa Rady Nr 75/442/EEC w sprawie odpadów, Dyrektywa Rady Nr 91/689/EEC w sprawie odpadów niebezpiecznych, Decyzja komisji Nr 2000/532/EC z 3 maja 2000r podająca wykaz odpadów, OJ Nr L 226/3 z 6 września 2000r, wraz z decyzjami zmieniającymi.

14. INFORMACJE O TRANSPORCIE

Preparat nie podlega specjalnym przepisom transportowym.

15. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW PRAWNYCH**OZNAKOWANIE PREPARATU ZAWIERA**

Dane dotyczące: producenta/dystrybutora – pkt. 1 karty
Nazwę produktu: BORTRAC 150
Przeznaczenie: Nawóz. Tylko do użytku profesjonalnego.

Oznakowanie:

Brak.

Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia:

Brak.

Zwroty określające warunki bezpiecznego stosowania:

Nie znajdują zastosowania.

PRZEPISY PRAWNE

1. Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006r w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń, stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)
2. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001r. o substancjach i preparatach chemicznych (DZ.U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003r w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (DZ.U. Nr 171 poz. 1666 z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008r nr 1278/2008 (GHS) – (art. 55, zał. VI, tab. 3.2).
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2009r w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz niektórych preparatów chemicznych. (DZ.U. Nr 53, poz. 439).
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 kwietnia 2004r w sprawie określenia wzorów oznakowania opakowań (DZ.U. Nr 94, poz. 927).
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2004r w sprawie substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych, których opakowania zaopatruje się w zamknięcia utrudniające dostęp przez dzieci i wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie (Dz. U. 128 poz. 1348)
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 lipca 2004r w sprawie ograniczeń, zakazów lub warunków produkcji, obrotu lub stosowania substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz zawierających je produktów (DZ.U. Nr 168, poz. 1762 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r o odpadach (DZ.U. Nr 62 poz. 628 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 11 maja 2001r o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (DZ.U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r w sprawie katalogu odpadów (DZ.U. Nr 112, poz. 1206).
12. Dyrektywa Rady Nr 75/442/EEC w sprawie odpadów, Dyrektywa Rady Nr 91/689/EEC w sprawie odpadów niebezpiecznych, Decyzja komisji Nr 2000/532/EC z 3 maja 2000r podająca wykaz odpadów, OJ Nr L 226/3 z 6 września 2000r, wraz z decyzjami zmieniającymi.
13. Ustawa z dnia 28 października 2002r o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (DZ.U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.)
14. Oświadczenie Rządowe z dnia 16 stycznia 2009r w sprawie wejścia w życie zmian w załączniku A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957r (DZ.U. Nr 27, poz. 162).

15. Przepisy ADR – stan prawny od 1 stycznia 2009r.
16. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002r w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (DZ.U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.).
17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004r w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (DZ.U. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.).
18. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004r w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 11, poz. 86)
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2003r w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (DZ.U. Nr 217, poz.2141).
20. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wykazu ośrodków toksykologicznych odpowiedzialnych za kontrolę zatruc produktami biobójczymi oraz podmiotów odpowiedzialnych za zgłaszanie zatruc (DZ.U. Nr 161, poz. 1143).

16. INNE INFORMACJE

OPIS SYMBOLI I ZWROTÓW ZAGROŻENIA WYSTĘPUJĄCYCH W POWYŻSZYCH PUNKTACH

Brak.

KARTA CHARAKTERYSTYKI – **BORTRAC 150**

- Wydanie z 24.06.2003
- Aktualizacja 17.02.2010
- Zaktualizowane punkty karty **1, 2, 3, 8, 13, 15, 16**

Dokonano przeglądu wszystkich działów Karty Charakterystyki zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami.

Punkt 1 otrzymał brzmienie zgodne z zapisami zał. II do Rozporządzenia WE 1907/2006 z 18.12.2006r.

W pkt. 1 podano dane teled adresowe dystrybutora i określone przepisami numery telefonów alarmowych.

Pkt. 2 otrzymał brzmienie zgodne z zapisami zał. II do Rozporządzenia WE 1907/2006 z 18.12.2006r.

Zamieniono kolejność pkt. 2 i 3 karty zgodnie z zapisami zał. II do Rozporządzenia WE 1907/2006 z 18.12.2006r.

W pkt. 8 podano konkretne środki ochrony indywidualnej.

W pkt. 13 podano kody odpadów i przepisy odnośnie odpadów.

W pkt. 15 podano obowiązujące polskie przepisy prawne oraz niektóre przepisy unijne.

Punkty 15 i 16 otrzymały brzmienie zgodne z zapisami Zał. II do Rozporządzenia (WE) 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006r (REACH).

TELEFONY ALARMOWE ZE WZGLĘDU NA PODZIAŁ TERYTORIALNY

Centrum Informacji Toksykologicznej I Klinika Chorób Wewnętrznych i Ostrego Zatrucia Akademia Medyczna w Gdańsku

(województwa: pomorskie, zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie)

Tel. + 48 58 349 28 31

Ośrodek informacji Toksykologicznej Klinika Toksykologii Collegium Medicum UJ,

Krakowski Szpital Specjalistyczny im. L. Rydygiera

(województwa: małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie)

Tel. + 48 12 646 87 06

Ośrodek informacji Toksykologicznej Oddział Toksykologii i Chorób Wewnętrznych ZOZ Poznań-Jeżyce

Szpital im. Franciszka Raszei

(województwa: wielkopolskie, dolnośląskie, lubuskie, opolskie)

Tel. + 48 61 848 10 11

Biurowo Informacji Toksykologicznej III Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Toksykologii Szpital Praski

p.w. Przemienienia Pańskiego, Warszawa

(województwa: mazowiecki, łódzkie, podkarpackie, lubelskie)

Tel. + 48 22 619 66 54 wew. 1240

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przepisy prawne przytoczone w pkt. 15 karty

Załącznik II do Rozporządzenia (WE) 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006r (REACH).

Poradnik przygotowany przez ekspertów austriackich w ramach projektu TRANSITION FACILITY 2004/016-829.02.01

– Przygotowanie do wdrożenia pakietu legislacyjnego REACH.

Informacje Biura do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych, Głównego Inspektora Sanitarnego, Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego.

Karta charakterystyki producenta preparatu - BORTRAC 150.

Informacje zawarte w karcie charakterystyki dotyczą wyłącznie preparatu wymienionego w tytule. Dane zawarte w karcie należy traktować wyłącznie jako pomoc dla bezpiecznego stosowania produktu **BORTRAC 150**. Ponieważ warunki magazynowania, transportu i stosowania są poza naszą kontrolą, nie mogą stanowić gwarancji w sensie prawnym. W każdym przypadku należy przestrzegać przepisów ustawowych i ewentualnych praw osób trzecich. *Karta nie stanowi oszacowania zagrożeń w miejscu pracy*. Produktu nie należy wykorzystywać do innych celów niż podane w punkcie 1 bez uprzedniej konsultacji z firmą **Sumi Agro Poland Sp. z o.o.**

Opracowano w SPIN-DORADZTWO www.spin-doradztwo.pl dla **Sumi Agro Poland Sp. z o.o.**